

К. В. Ковальова,
Вінницький національний аграрний університет, м. Вінниця

ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-АГРАРНИКІВ

У статті розглянуто зміст понять «іношомовна комунікативна компетентність» та «педагогічна технологія». Показано, що особистісно-орієнтовані технології є дуже актуальними в наш час та описані їх основні принципи. Наведені приклади застосування на заняттях з іноземної мови таких особистісно-орієнтованих технологій як групові форми навчання та метод проектів.

Ключові слова: іношомовна комунікативна компетентність, педагогічна технологія, особистісно-орієнтовані технології, групові форми навчання, метод проектів.

В статье рассмотрено содержание понятий «иноязычная коммуникативная компетентность» и «педагогическая технология». Показано, что личностно-ориентированные технологии являются очень актуальными в наше время и описаны их основные принципы. Приведены примеры использования на занятиях иностранного языка таких личностно-ориентированных технологий как групповые формы обучения и метод проектов.

Ключевые слова: иноязычная коммуникативная компетентность, педагогическая технология, личностно-ориентированные технологии, групповые формы обучения, метод проектов.

In the article is examined the meaning of the «foreign language communicative competence» and «pedagogical technology». It is shown that personality-oriented technologies are actual today and their main principles are described. In the article You can find the example of the use on the English lessons of such personality-oriented technologies as learning in groups and a project method.

Key words: foreign language communicative competence, pedagogical technology, personality-oriented technologies, learning in groups, a project method.

Одним з пріоритетних завдань аграрної освіти є підготовка спеціалістів інженерного профілю з високим рівнем іношомовної комунікативної компетентності, адже від здатності ефективно спілкуватись залежить вищення професійних, суспільних, особистих проблем; успішність адаптації майбутніх фахівців в професійному середовищі, ефективність налагодження ділових зв'язків з іноземними партнерами.

Поняття іношомовної комунікативної компетентності досліджувалось як зарубіжними, так і вітчизняними вченими (А. Андрієнко, Г. Архіпова, Л. Біркун, С. Брумфіт, Н. Гез, Р. Джонсон, С. Козак, С. Мельник, Е. Пассов, О. Павленко, С. Савіньон, М. Свейн, Д. Хаймс). Вчені тлумачать іношомовну комунікативну компетентність як необхідний людині рівень сформованості досвіду міжособистісної взаємодії, щоб успішно функціонувати в суспільстві із огляду на власні здібності та соціальний статус [1, с. 13].

Вчена А. А. Зернецька підкреслює, що поняття «комунікативна компетентність» може вживатись в методиці вивчення як рідної, так і іноземної мови. Вона трактує «комунікативну компетентність» як – сукупність лінгвістичних та екстралінгвістичних знань і вмінь, необхідних для розуміння тексту, що сприймається в усній чи письмовій формах [2, с. 48]

Р. Мільруд також вживає поняття «комунікативна компетентність» відносно до іноземних мов. До речі вчений окремо виділяє «комунікативну компетентність» (загальний кругозір, професійні знання, самовдосконалення в вивченні мови і оволодінні комунікативною діяльністю) та «комунікативну компетенцію» (особистісний ресурс, що забезпечує успішну комунікативну діяльність) [3].

Для підвищення рівня іношомовної комунікативної компетентності на заняттях з іноземної мови ми застосували особисто-орієнтовані технології формування комунікативної компетентності майбутніх інженерів-аграрників. Термін «технологія» походить від грецьких *techne* – мистецтво, майстерність, і *logos* – наука, вчення.

Н. С. Мойсеюк визначає педагогічну технологію як «дидактичну систему, яка гарантує досягнення конкретної навчальної мети в результаті виконання послідовності взаємодій педагога і учнів. [4, с. 293].

На думку В. Губарева педагогічна технологія – це галузь знань, що займається вивченням і застосуванням методів, дій, правил, які використовуються для отримання будь-якого виду продукції в будь-якій сфері діяльності [5].

Змістовним є визначення поняття педагогічної технології ЮНЕСКО, яку тлумачать її як системний метод створення і застосування процесу викладання і засвоєння знань з урахуванням технічних і людських ресурсів, які направлені на оптимізацію форм освіти [6].

Відтак, можемо підсумувати, що педагогічна технологія – система дій, спрямована на взаємодію педагога та студентів, яка має на меті досягнення поставленої навчальної цілі.

Педагогічна технологія має відповідати основним методологічним вимогам, серед яких вчені виділяють: системність, керованість, відтворюваність, поліфункціональність, ефективність [6, 7, 8, 9].

Найбільш актуальними в наш час є особистісно-орієнтовані технології, які характеризуються такими принципами: надання пріоритету індивідуальності, самоцінності особистості студента; побудова навчального матеріалу на принципі варіативності; створення сприятливих умов для саморозвитку, самореалізації особистості; суб'єкт – суб'єктна взаємодія учасників навчального процесу; формування компетентностей, особливо комунікативної, адже реалізація принципів особистісно-орієнтованого навчання відбувається в процесі спілкування.

Серед особистісно-орієнтованих технологій, які ми активно використовували в процесі формування комунікативної компетентності майбутніх інженерів-аграрників було застосування групових, ігрових форм навчання та методу проектів.

Однією з форм групового навчання, під час якого моделюються ситуації, що відповідають основним напрямкам діяльності інженерів-аграрників була рольова гра. Ми активно застосовували цей вид співпраці під час занять з англійської мови, адже він надає студентам можливість висловлювати свою точку зору, самовизначатись, активізувати особистісні резерви, вдосконалювати навички іншомовної комунікації, взаємодопомоги, розвивати креативність та творчі здібності. Опишемо рольову гру, яку ми проводили на заняттях з іноземної мови після проходження студентами навчально-виробничої практики на підприємстві. Заняття було організовано у вигляді теледебатів, присвячених проблемі підготовки інженерів-аграрників. Студенти обговорювали питання «Що важливіше для майбутнього інженера-аграрника: теоретичні знання, здобуті в університеті чи практичні навички, отримані в процесі проходження практики на підприємстві?». Майбутні інженери-аграрники були розділені на три групи, які мали протилежні точки зору. Перша група переконувала глядачів, що найактуальнішими є практичні знання, які отримують фахівці на підприємствах, заводах, виробничих кампаніях. Друга група вважала, що найважливішу роль в підготовці конкурентоздатного працівника відіграє набуття теоретичних знань в межах навчального закладу. Третя група намагалась довести, що лише сукупність цих двох аспектів може призвести до успішного працевлаштування в майбутньому. За умовами гри учасники не знали одне одного, а відтак мали вести себе толерантно, доброзичливо, виважено, прислухатись до думок колег та вміло відстоювати свої переконання.

Відтак, рольова гра «Теледебати» (Television debates) сприяла вдосконаленню комунікативних вмінь майбутніх інженерів-аграрників, подоланню психологічних бар'єрів, створенню відчуття рівноправності учасників, позитивної мотивації до процесу навчання, розвитку навичок роботи в команді.

Серед особистісно-орієнтованих технологій вирізняється метод проектування, який сприяє активізації самостійної роботи студентів, розвитку логічного, критичного мислення, вдосконаленню здатності порівнювати, планувати, аналізувати, висувати гіпотези, формувати переконання, детально розробляти проблему та самостійно вирішувати її. Для формування комунікативної компетентності в ході проектної діяльності особливо важливим є використання мовлення не в навчальних вправах, а в його природному значенні-для вирішення немовленневих завдань: пошуку даних, налагодження контакту з іншими учасниками групи [10, с. 214–215].

В рамках вивчення теми «Промисловість України» (Industry of Ukraine) ми пропонували студентам розробити проект – презентацію діяльності машинобудівних заводів. Студентам діставались ролі представників чотирьох машинобудівних заводів та обрання від кожної з груп –керівника проекту. Майбутні інженери-аграрники збирали, систематизували, аналізували інформацію про кожне з підприємств. Наступним етапом була підготовка до виступу з використанням наочної інформації. Результати діяльності чотирьох груп були представлені у вигляді доповіді з подальшою дискусією для визначення найбільш інформативної доповіді.

Отже, використання особистісно-орієнтованих технологій в навчанні сприяє формуванню комунікативних вмінь, створенню позитивної мотивації до процесу навчання, налагодженню психологічного мікроклімату, розвитку аналітичного мислення, співробітництва, самореалізації, що вдосконалює професійну компетентність майбутніх інженерів аграрників в цілому та комунікативну компетентність зокрема.

Література:

1. Вольфовська Т. Комунікативна компетентність молоді як одна з передумов досягнення життєвої мети / Т. Вольфовська // Шлях освіти. – 2001. – № 3. – С. 13–16.
2. Зернецкая А. А. Структура понятия «коммуникативная компетенция» / А. А. Зернецкая // Русский язык за рубежом. – 2005. – № 1–2. – С. 48–51.
3. Мильруд, Р. П. Компетентность в изучении языка / Р. П. Мильруд // Иностранные языки в школе : Науч.-метод. журн. – 2004. – № 7. – С. 30–36.
4. Мойсеюк Н. С. Педагогіка : навч. посіб. / Н. С. Мойсеюк. – 5-е вид., доп. і перероб. – К., 2007. – 656 с.
5. Головаха Е. И. Психология человеческого взаимопонимания : науч.-попул. лит. / Е. И. Головаха, Н. В. Панина. – К. : Политиздат Украины, 1989. – 189 с.
6. Перспективні педагогічні технології в шкільній освіті : навч. посібник / за заг. ред. С. П. Бондар. – Рівне : Тетіс, 2003. – 200 с.
7. Богданов, И. В. Педагогика и психология [Электронный ресурс] : методические рекомендации по изучению курса / И. В. Богданов, С. В. Лазарев, С. С. Ануфриенко [и др.]. – Режим доступа : <http://www.ido.rudn.ru/ffec/psych-index.html>
8. Педагогічні технології. Досвід. Практика : довід, ст. / ред. колегія: П. Матвієнко[та ін]. – Полтава : ПОІПОПП. – 1999. – 376 с.
9. Лозова, В. І. Теоретичні основи виховання і навчання : навч. посіб. / Харк. держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; В. І. Лозова, Г. В. Троцько. – 2-е вид., випр. і доп. – Харків : ОВС, 2002. – 400 с.
10. Гудзик, И. Ф. Компетентностно-ориентированное обучение русскому языку в начальных классах (в школах с украинским языком обучения). – Чернівці : Букрек, 2008. – 496 с.